

Bruselj, 23.7.2020
COM(2020) 329 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Nov pristop k pomorski strategiji za Atlantik – akcijski načrt za atlantsko območje 2.0

***Posodobljen akcijski načrt za trajnostno, odporno in konkurenčno modro gospodarstvo na
območju Atlantika v Evropski uniji***

{SWD(2020) 140 final}

KAZALO

1. UVOD	2
2. SKUPNA VIZIJA ZA TRAJNOSTNO, ODPORNO IN KONKURENČNO MODRO GOSPODARSTVO NA OBMOČJU ATLANTIKA V EU.....	3
3. STEBRI.....	4
STEBER I: PRISTANIŠČA KOT VSTOPNE TOČKE IN VOZLIŠČA ZA MODRO GOSPODARSTVO.....	4
Cilj 1: Pristanišča kot vstopne točke za trgovino na območju Atlantika.....	4
Cilj 2: Pristanišča kot katalizatorji za podjetja	5
STEBER II: MODRA ZNANJA IN SPRETNOSTI ZA PRIHODNOST TER OCEANSKA PISMENOST.....	6
Cilj 3: Kakovostno izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje	6
Cilj 4: Oceanska pismenost	6
STEBER III: ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH MORSKIH VIROV	7
Cilj 5: Spodbujanje ogljične nevtralnosti s pomočjo energije iz obnovljivih morskih virov	7
STEBER IV: ZDRAVI OCEANI IN ODPORNE OBALE	8
Cilj 6: Večja odpornost obalnih območij.....	9
Cilj 7: Boj proti onesnaževanju morja	9
4. UPRAVLJANJE AKCIJSKEGA NAČRTA	10
4.1. USKLAJEVANJE	10
4.2. IZVAJANJE IN POROČANJE	10
4.3. UPORABA SKLADOV IN FINANCIRANJE	11
5. ŠIRŠE POVEZAVE IN BREXIT	12
6. SKLEPNA UGOTOVITEV.....	13

1. UVOD

Pomorska strategija za Atlantik¹ je bila sprejeta leta 2011, da bi z njo podprli trajnostni razvoj modrega gospodarstva v državah članicah EU, ki mejijo na Atlantik. Evropska komisija je leta 2013 predstavila akcijski načrt za atlantsko območje² za izvajanje strategije. Da bi dali nov zagon trajnostnemu pomorskemu gospodarstvu, ki lahko ustvarja delovna mesta, je napočil čas za posodobitev prednostnih nalog regionalnega sodelovanja po posvetovanju z zainteresiranimi stranmi, s čimer bi tudi prispevali k okrevanju Evrope po socialno-ekonomski krizi brez primere, ki jo je sprožila sedanja pandemija COVID-19.

Modro gospodarstvo na območju Atlantskega oceana je leta 2017 ustvarilo bruto dodano vrednost v višini 73,4 milijarde EUR in zaposlovalo 1,29 milijona ljudi. To območje je največji morski bazen EU in predstavlja 36 % bruto dodane vrednosti v modrem gospodarstvu EU. Pričakuje se, da bo sedanja kriza prizadela več sektorjev modrega gospodarstva na območju Atlantika; zlasti obalni in pomorski turizem, ki je največji sektor atlantskega modrega gospodarstva in ustvarja bruto dodano vrednost v višini 27 milijard EUR ter zaposluje 0,76 milijona ljudi.

Evropska komisija je v odziv na krizo zaradi COVID-19 že sprejela vrsto ukrepov. Za odpravo gospodarske in socialne škode, ki jo je povzročila koronavirusna pandemija, zagon evropskega okrevanja ter varstvo in ustvarjanje delovnih mest, je Evropska komisija 27. maja predstavila predlog obsežnega načrta za okrevanje. Da bi bilo okrevanje vzdržno, enakomerno, vključujoče in pravično za vse države članice, Evropska komisija predlaga oblikovanje novega instrumenta za okrevanje, Next Generation EU³ v višini 750 milijard EUR, ki bo vključen v učinkovit, sodoben in prenovljen dolgoročni proračun EU.

Prizadevanja EU za okrevanje so usmerjena v pojem trajnostnosti, na katerem temelji evropski zeleni dogovor⁴, ki ga je Evropska komisija sprejela decembra 2019. Cilj tega ambicioznega svežnja ukrepov je zagotoviti, da bo Evropa do leta 2050 postala prva podnebno nevtralna celina, ter spodbuditi zdravje našega planeta, gospodarstva in ljudi.

Evropski zeleni dogovor poudarja osrednjo vlogo modrega gospodarstva kot ključnega elementa, ki omogoča doseganje teh ciljev. Vedno bolj se priznava vloga oceanov pri blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje. Modro gospodarstvo lahko prispeva k prehodu na čisto energijo, zlasti z izkoriščanjem vse večjega potenciala energije iz obnovljivih virov na morju in z bolj trajnostnim upravljanjem pomorskega prostora.

Poleg tega lahko ta sektor prispeva k blaženju podnebnih sprememb s spodbujanjem naravnih rešitev in boljšim izkoriščanjem vodnih in morskih virov, na primer s spodbujanjem proizvodnje in uporabe novih virov beljakovin, ki lahko zmanjšajo pritisk na kmetijska zemljišča. V ta namen je Evropska komisija kot osrednji del evropskega zelenega dogovora 20. maja sprejela novo strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030⁵, da bi zaščitila naravo in zaobrnila degradacijo ekosistemov. Obenem je sprejela strategijo „od vil do vilic“⁶ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem.

Poleg tega je EU v okviru prizadevanj za okrevanje sprejela tudi politične smernice za turizem, da bi vsem v Evropi omogočila sproščeno, predvsem pa varno turistično sezono. V

¹ COM(2011) 782 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>.

² COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1395674057421&uri=CELEX:52013DC0279>.

³ COM(2020) 456 final.

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ COM(2020) 380 final.

⁶ COM(2020) 381 final.

sporočilu o turizmu in prometu v letu 2020 in pozneje je poudarjen pomen zaščite in obnove evropskega kopenskega in morskega naravnega kapitala v skladu s strateškim pristopom za trajnostno modro in zeleno gospodarstvo.

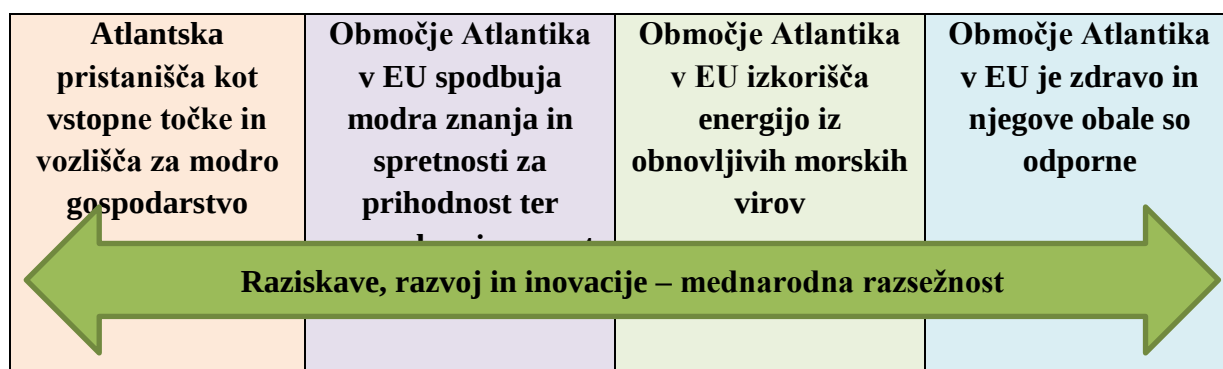
Revidirani akcijski načrt prispeva k prizadevanjem za okrevanje v modrem gospodarstvu, pri čemer se osredotoča na ključne sektorje, ki združujejo trajnostno preobrazbo z velikim potencialom za ustvarjanje delovnih mest v atlantskih obalnih skupnostih. Na primer, prehod na obnovljive vire energije na morju poleg spodbujanja trajnostnega obalnega turizma ponuja pomembne zaposlitvene možnosti na območju Atlantika. Okolju prijazen ladijski prevoz in inovativne pristaniške dejavnosti, kot je predlagano v tem akcijskem načrtu, bodo prispevali k zmanjšanju ogljičnega in okoljskega odtisa EU.

Ta akcijski načrt je rezultat dolgega procesa, ki se je začel z vmesnim pregledom⁷, objavljenim leta 2018, in nadaljeval s posvetovanji od spodaj navzgor⁸ z zainteresiranimi stranmi in atlantskimi državami članicami. V vmesnem pregledu je bilo ugotovljeno, da je akcijski načrt za atlantsko območje omogočil več kot 1 200 novih pomorskih projektov in skoraj 6 milijard EUR v obliki naložb, večinoma iz proračuna EU. V njem je bilo poudarjeno tudi, da je treba izboljšati tematsko osredotočenost načrta in upravljaljsko strukturo ter uvesti okvir spremljanja.

2. SKUPNA VIZIJA ZA TRAJNOSTNO, ODPORNO IN KONKURENČNO MODRO GOSPODARSTVO NA OBMOČJU ATLANTIKA V EU

Namen tega revidiranega akcijskega načrta za atlantsko območje 2.0 je sprostiti potencial modrega gospodarstva na območju Atlantika, hkrati pa ohranjati morske ekosisteme ter prispevati k prilagajanju podnebnim spremembam in njihovi blažitvi. To je v skladu z globalnimi zavezami za trajnostni razvoj in v celoti vključeno v politične prednostne naloge Evropske komisije za obdobje 2019–2024, zlasti evropski zeleni dogovor, gospodarstvo za ljudi in močnejšo Evropo v svetu.

Cilj akcijskega načrta je s konkretnimi ukrepi za mobilizacijo vseh zadevnih zainteresiranih strani na območju Atlantika doseči sedem ciljev v okviru štirih tematskih stebrov:

⁷ SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf.

⁸ Evropska komisija je med septembrom in novembrom 2018 organizirala več delavnic za zainteresirane strani na otoku Gran Canaria (Španija) ter v Viani do Castelo (Portugalska), Dublinu (Irska), Liverpoolu (Združeno kraljestvo) in Bordeauxu (Francija). Rezultati delavnic so na voljo na spletu: <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4400>.

3. STEBRI

Novi akcijski načrt vključuje štiri stebre, ki predstavljajo praktičen način uresničevanja skupne vizije. So medsebojno povezani in nadregionalne narave. Ti štirje stebri obravnavajo ključne izzive in so usmerjeni v spodbujanje trajnostne modre rasti ter prispevajo k boljšemu teritorialnemu sodelovanju in koheziji na območju Atlantika v EU. Raziskovalne dejavnosti, ki se izvajajo kot del izjave iz Galwaya⁹ in Belemske izjave¹⁰ ter zavezništva za raziskovanje Atlantskega oceana,¹¹ zajemajo vse stebre. Akcijskemu načrtu dajejo mednarodno razsežnost in podpirajo njegovo izvajanje z boljšim razumevanjem spreminjajočega se Atlantskega oceana in njegovih učinkov na obalne skupnosti ter z razvijanjem inovativnih rešitev.

Stebri so osredotočeni na vprašanja, ki jih ena obalna regija in ena sama država ne moreta sami rešiti ali pri katerih je bolj učinkovito ukrepati skupaj in odgovoriti na izzive, ki so pomembni v vsakdanjem življenju ljudi, ki živijo na obalnih območjih.

Povratne informacije, prejete v okviru postopka posvetovanja in razprav s petimi državami članicami EU, so pomagale opredeliti posebne, a medsebojno povezane **cilje in ukrepe**, ki se bodo medsebojno krepili. Dogovorjeni cilji in ukrepi niso izčrpani.

V delovnem dokumentu služb Komisije, priloženemu temu sporočilu, so podrobno določeni konkretni ukrepi in ustrezne možnosti za izvajanje v okviru vsakega stebra.

STEBER I: PRISTANIŠČA KOT VSTOPNE TOČKE IN VOZLIŠČA ZA MODRO GOSPODARSTVO

Obalni turizem, akvakultura, ladjedelništvo, pa tudi rastoče industrijske panoge, kot so morski obnovljivi viri energije, so v središču dejavnosti pristanišč ali so z njo tesno povezani. Pristanišča imajo lahko pomembno vlogo pri trajnostnem razvoju navedenih sektorjev in prehodu na brezogljično gospodarstvo. Da bi izkoristili to priložnost, je treba ponovno preučiti vlogo in potencial atlantskih pristanišč. Hkrati je treba okrepiti vlogo upravljavcev pristanišč kot katalizatorjev za modra podjetja. Po drugi strani morajo pristanišča med seboj sodelovati, da bi mobilizirala finančna sredstva za pametne infrastrukture in bolje načrtovala razvoj zmogljivosti za omogočanje rasti trgovine.

Pomorske inovacije lahko pripomorejo k razogljičenju morskih virov. Na voljo so na primer tehnologije za zmanjšanje količine ogljika, ki ga proizvedejo plovila. Vključujejo utekočinjeni zemeljski plin, proizvodnjo vodika, zmanjšanje upora plovil z uporabo zračnih mehurčkov, energijo vetra in tehnologije za izpušne pline. Z namestitvijo polnilne in oskrbovalne infrastrukture za alternativna goriva v pristaniščih in na tovornih terminalih, tudi za zasidrana plovila, bi se znatno izboljšala kakovost zraka v obalnih skupnostih.

Za obravnavo zgoraj opredeljenih potreb steber vključuje **dva specifična cilja** in sklop konkretnih ukrepov.

Cilj 1: Pristanišča kot vstopne točke za trgovino na območju Atlantika

Ukrepi:

⁹ Evropska unija, Kanada in Združene države so 24. maja 2013 podpisale sporazum o sodelovanju na območju Atlantskega oceana. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/galway_statement_atlantic_ocean_cooperation.pdf#view=fit&pagemode=none.

¹⁰ Evropska unija, Brazilija in Južna Afrika so 13. julija 2017 podpisale Belemsko izjavo, tj. sporazum o raziskavah in inovacijah na območju Atlantskega oceana (http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/belem_statement_2017_en.pdf).

¹¹ AORA vključuje EU, Združene države in Kanado. Zahvaljujoč zavezništvu AORA danes na področju raziskovanja Atlantskega oceana deluje že približno 25 projektov, ki vključujejo več kot 500 mednarodnih raziskovalnih skupin. <https://www.atlanticresource.org/aora>.

- ▶ razviti pomorske avtoceste TEN-T na območju Atlantika,
- ▶ vzpostaviti omrežje zelenih pristanišč do leta 2025,
- ▶ spodbujati povezave pomorskega prometa na kratke razdalje na območju Atlantika za boljšo integracijo Irske,
- ▶ začeti izvajati strategijo za Atlantik o utekočinjenem zemeljskem plinu,
- ▶ razviti sheme ekoloških spodbud za posodobitev pristaniške infrastrukture,
- ▶ skupaj pripraviti načrte za odpadke in ravnanje z njimi za atlantska pristanišča.

Cilj 2: Pristanišča kot katalizatorji za podjetja

Ukrepi:

- ▶ razviti modro pospeševalno shemo za atlantska pristanišča, ki bo pomagala spodbujati inovativna podjetja,
- ▶ izmenjavati najboljše prakse in zamisli ter skupaj reševati probleme,
- ▶ razširiti zbiranje podatkov, ki bo presegalo tradicionalne (logistične) podatke,
- ▶ povečati komunikacijo in razpoložljivost podatkov o gospodarskem potencialu pristanišč.

STEBER II: MODRA ZNANJA IN SPRETNOSTI ZA PRIHODNOST TER OCEANSKA PISMENOST

Ustrezen nabor znanj in spretnosti je bistvenega pomena za izkoriščanje inovacij in hitro uporabo modrih tehnologij. S posebno ponudbo za modro izobraževanje in usposabljanje, ki bi temeljila na shemi poslovnega obveščanja, bi lahko v modro gospodarstvo privabili mlade talente, spodbudili produktivnost in povečali konkurenčnost območja Atlantika v EU.

Medtem ko posebni grozdi že delujejo na lokalni in regionalni ravni, lahko učinkovito sodelovanje na področju morskih bazenov olajša čezmejno kroženje kvalificiranih delavcev, da se upošteva spreminjajoče se povpraševanje na trgu dela. Še eno prednostno področje je oceanska pismenost. Oceansko pismeni državljani lahko „svoje vsakdanje vedenje prilagodijo tako, da sprejemajo informirane in odgovorne odločitve, ki spodbujajo upravljanje oceanov v okviru pristopa soustvarjanja“¹².

Za obravnavo zgoraj opredeljenih potreb steber vključuje **dva specifična cilja** in sklop konkretnih ukrepov.

Cilj 3: Kakovostno izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje

Ukrepi:

- ▶ opredeliti vrzeli v modrem znanju in spretnostih na območju Atlantika v EU,
- ▶ uskladiti zbiranje podatkov na področju modrih poklicev,
- ▶ oblikovati shemo poslovnega obveščanja in spodbujati povezovalne centre za boljše sodelovanje med podjetji in ponudniki usposabljanja,
- ▶ z uporabo vrstniškega učenja opredeliti najboljše prakse za povezovanje delodajalcev in iskalcev zaposlitve, ki bodo služile kot navdih,
- ▶ izkoristiti obstoječe informacijske platforme za zaposlitvene možnosti in izkoristiti njihov potencial za modra delovna mesta.

Cilj 4: Oceanska pismenost

Ukrepi:

- ▶ uvesti pilotni učni načrt za oceansko pismenost o Atlantiku,
- ▶ do leta 2025 vzpostaviti 25 atlantskih modrih šol,
- ▶ v ustreznih projektih izvajati (razširjati) komponento v zvezi z oceansko pismenostjo,
- ▶ uporabljati atlantski mladinski forum (*All-Atlantic Ocean Youth Forum*),
- ▶ vključiti državljane v ukrepe, povezane z oceani, na območju Atlantika v EU,
- ▶ vključiti državljane v dejavnosti, organizirane ob evropskem dnevu pomorstva, mednarodnem dnevu oceanov in v okviru prihodnje platforme EU4Ocean.

¹² Kot je navedeno v čezatlantski strategiji za izvajanje, ki jo je pripravila morska delovna skupina za oceansko pismenost zaveznitva za raziskovanje Atlantskega oceana, podprta v okviru programa Obzorje 2020.

STEBER III: ENERGIJA IZ OBNOVLJIVIH MORSKIH VIROV

Evropski zeleni dogovor poudarja bistveno vlogo proizvodnje vetrne energije na morju za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo. Poudarja potrebo po bolj trajnostnem upravljanju pomorskega prostora, da bi se sprostil potencial vetrne energije na morju. Treba bo graditi na uspehu regionalnega sodelovanja, ki ga dejavno spodbujata pomorska strategija za Atlantik in njen akcijski načrt. Komisija bo zato v zadnjem četrtletju leta 2020 predstavila strategijo za razvoj energije iz obnovljivih virov na morju v EU. Med drugim bi morala graditi tudi na akcijskemu načrtu za atlantsko območje 2.0.

Območje Atlantika v EU ima vodilno vlogo in deluje kot preizkusno mesto za razvoj novih morskih obnovljivih virov energije¹³, zlasti oceanske energije in plavajočih vetrnih elektrarn na morju. Da bi dosegli naslednjo stopnjo razvoja, tj. tržno dozorelost uspešnih prototipov, je nujno treba ohraniti vodilni položaj na področju tehnologije, obdržati talente in zagotoviti cenovno dostopno čisto energijo ob upoštevanju morebitnih vplivov na morsko okolje in načinov zmanjšanja teh vplivov.

Države, ki sodelujejo v pomorski strategiji za Atlantik, so razvile tesno sodelovanje na področju pomorskega prostorskega načrtovanja.

Ta steber je odgovor na več medsebojno povezanih izzivov, ki pomenijo povečanje dostopa do finančnih sredstev, pridobitev potrebne politične podpore in sprejemanja v javnosti, omogočanje izmenjave znanja in uporabo najboljših praks v regiji.

Za obravnavo zgoraj opredeljenih potreb steber vključuje **en specifični cilj** in sklop konkretnih ukrepov.

Cilj 5: Spodbujanje ogljične nevtralnosti s pomočjo energije iz obnovljivih morskih virov

Ukrepi:

- ▶ določiti posebne cilje za uvedbo energije iz obnovljivih morskih virov v atlantskih regijah ob upoštevanju njihovih vplivov na okolje,
- ▶ opredeliti najboljše lokacije za obrate za pridobivanje energije iz obnovljivih morskih virov (vključno z vetrno energijo na morju) in bližnja pristanišča na območju Atlantika, ob upoštevanju morebitnih učinkov na morsko okolje,
- ▶ izvajati pobude za uvedbo inovativnih obratov za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov,
- ▶ na podlagi filozofije strateškega načrta za energetska tehnologijo (načrt SET) in podpore njegovim ciljem združiti različne pobude za energijo iz obnovljivih morskih virov, ki zajemajo območje Atlantika v EU,
- ▶ z uporabo ustreznih komunikacijskih orodij izboljšati ozaveščenost javnosti o energiji iz obnovljivih morskih virov v Atlantskem oceanu,
- ▶ krepiti sodelovanje v evropski skupnosti na področju energije oceanov,

¹³ Obnovljivi morski viri energije vključujejo vetrne elektrarne na morju (pritrjene na dno in plavajoče) ter oceansko energijo (energija valov in plimovanja).

► razviti poseben okvir za oceansko energijo za otoke EU v Atlantskem oceanu.

STEBER IV: ZDRAVI OCEANI IN ODPORNE OBALE

Atlantska obala EU je ranljiva zaradi številnih človekovih dejavnosti na tem območju. Tudi močne nevihte, poplave in erozija imajo škodljiv učinek na obsežne dele obale, zaradi podnebnih sprememb pa se bodo verjetno še zaostrole. Tako v poročilu o oceanih in kriosferi v spreminjajočem se podnebnju¹⁴ Medvladnega panela ZN za podnebne spremembe¹⁵ kot v letnem poročilu o stanju oceanov¹⁶ v okviru programa za opazovanje Zemlje Copernicus¹⁷ se napovedujejo vse hitrejša stalno dviganje morske gladine in pogostejši ekstremni vremenski dogodki (morski vročinski valovi, nevihtni valovi).

Ukrepi za obvladovanje podnebnih tveganj in prilagajanje podnebnim spremembam so potrebni za zaščito obalnih habitatov in biotske raznovrstnosti, pa tudi občutljive infrastrukture in gospodarskih dejavnosti. Morske in obalne habitate bi bilo treba ohraniti in ovrednotiti, da bi zlasti lahko razvili nove oblike pomorskega in obalnega turizma. V tem gospodarskem sektorju bi morali biti krožno gospodarstvo, ničelno onesnaževanje, učinkovita raba energije in ohranjanje biotske raznovrstnosti vodilna načela za razvoj bolj trajnostnih praks, ki koristijo lokalnemu razvoju in lokalnemu zaposlovanju skozi vse leto.

Čeprav je pomorski promet v zadnjih desetletjih postal varnejši, onesnaževanje morja, ki je posledica namernih in nenamernih razlitij nafte in drugih škodljivih snovi, še vedno pomeni veliko tveganje. Za učinkovito obvladovanje tveganja razlitij in njihovega vpliva sta potrebna medsektorsko sodelovanje in delo na regionalni ravni.

Še en velik problem je onesnaževanje morja, zlasti s plastiko. Materiali, ki bi se lahko reciklirali, onesnažujejo atlantske obale in škodujejo okolju. Lahko bi se zbirali in vračali v gospodarstvo, ki bi tako postalo bolj krožno. Obalne regije in državljani lahko pripravijo atlantski odziv na morske odpadke s pomočjo sistema usklajenih ukrepov, ki bo prispeval k sedanjim pobudam v okviru Konvencije o varstvu morskega okolja severovzhodnega Atlantika (OSPAR)¹⁸, okvirne direktive EU o morski strategiji (MSFD)¹⁹ in strategije EU za plastiko²⁰. Z raziskovalnimi dejavnostmi se je pokazalo tudi, da lahko izpostavljenost podvodnem hrupu povzroči več vrst škodljivih učinkov na morske živali, od sprememb njihovega vedenja do smrti. Misijska za zdrave oceane, morja, obalne in celinske vode iz evropskega zelenega dogovora bo posebej pomembna za ohranjanje in obnavljanje zdravja Atlantskega oceana ter zagotavljanje odpornih obal.

Za obravnavo zgoraj opredeljenih potreb steber vključuje **dva specifična cilja** in sklop konkretnih ukrepov.

¹⁴ <https://www.ipcc.ch/srocc/home/>.

¹⁵ Medvladni panel ZN za podnebne spremembe je bil zadolžen za ocenjevanje znanstvenih dokazov o podnebnih spremembah.

¹⁶ <http://marine.copernicus.eu/2nd-ocean-state-report-available/>, <http://marine.copernicus.eu/3rd-ocean-state-report-now-available/>.

¹⁷ www.copernicus.eu.

¹⁸ Konvencija o varstvu morskega okolja severovzhodnega Atlantika (v nadaljnjem besedilu: Konvencija OSPAR) je bila na voljo za podpis na ministrskem srečanju komisij iz Osla in Pariza 22. septembra 1992 v Parizu. Sprejeta je bila skupaj s končno izjavo in akcijskim načrtom. Vseh pet držav članic EU, ki sodelujejo pri strategiji za Atlantik, je pogodbenic OSPAR.

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>.

²⁰ COM(2018) 28.

Cilj 6: Večja odpornost obalnih območij

Ukrepi:

- ▶ predstaviti celovit sistem opozarjanja in opazovanja za vse pogostejše nevihte in poplave zaradi podnebnih sprememb,
- ▶ razviti sinergije med obstoječimi infrastrukturami EU za opazovanje in zaščito obalnih območij, pa tudi za opozarjanje in spremljanje, ter okrepiti razvoj oceanskih observatorijev na kraju samem,
- ▶ razviti preskusne prostore, pilotna območja za preskušanje metod zaščite obalnih območij ter spodbujati naravne rešitve,
- ▶ spodbujati trajnostne prakse v obalnem in pomorskem turizmu,
- ▶ pripraviti seznam nacionalnih in regionalnih strategij in ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam na obalnih področjih, povezanih z ocenami tveganja in načrti za obvladovanje tveganj, izmenjati najboljše prakse,
- ▶ oblikovati informacijske kampanje za atlantske obalne skupnosti,
- ▶ mlade in obalne skupnosti izobraževati o razvoju obale in načinih za prilagajanje dvigu morske gladine,
- ▶ izmenjati najboljše prakse glede uporabe pomorskega prostorskega načrtovanja za prilagajanje in odpornost na obalnih območjih ter ustreznih okoljskih presoj (presoja vplivov na okolje²¹, strateška presoja vplivov na okolje²², pridružitveni sporazum²³),
- ▶ kartirati obalna mokrišča, da se ohranijo in se spremlja njihova vloga ponorov ogljika.

Cilj 7: Boj proti onesnaževanju morja

Ukrepi:

- ▶ razviti pilotni projekt za obalne skupnosti brez odpadkov,
- ▶ uporabiti razpoložljiva orodja za opredelitev glavnih virov, poti in žariščnih točk morskih odpadkov ter nenamernega ali namernega onesnaževanja,
- ▶ spodbujati poslovne ukrepe na podlagi krožnega gospodarstva, razviti spodbude in sheme okoljskega certificiranja,

²¹ Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2014/52/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 (UL L 124, 25.4.2014, str. 1).

²² Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L 197, 21.7.2001, str. 30).

²³ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 97/62/ES z dne 27. oktobra 1997 (UL L 305, 8.11.1997, str. 42), Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 (UL L 284, 31.10.2003, str. 1), Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 (UL L 363, 20.12.2006, str. 368) in Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL L 158, 10.6.2013, str. 193).

- ▶ uvesti skupne ukrepe za spodbujanje zavedanja javnosti o problemu, npr. dnevi na obali, ko se skupnosti srečajo, da bi očistile plažo,
- ▶ podpirati ukrepe za lovljenje odpadkov, da bi vse ribiče spodbudili, naj odpadke, ujete v mreže med njihovimi običajnimi ribolovnimi operacijami, prepeljejo na kopno,
- ▶ v okviru Konvencije OSPAR si prizadevati za izvajanje skupnih ukrepov regionalnega akcijskega načrta za morske odpadke,
- ▶ spodbujati usklajeno in učinkovito izvajanje ukrepov proti morskim odpadkom in podvodnemu hrupu, ki se v skladu z okvirno direktivo o morski strategiji zahtevajo za države članice EU,
- ▶ podpirati delo v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite ter Bonskega in Lizbonskega sporazuma za učinkovito preprečevanje namernega in nenamernega onesnaževanja ter pripravljenost in odzivanje nanj,
- ▶ spodbujati sodelovanje med sektorji za usklajeno odzivanje na morju in na kopnem.

4. UPRAVLJANJE AKCIJSKEGA NAČRTA

4.1. USKLAJEVANJE

Politično usklajevanje je v rokah pristojnih ministrov sodelujočih držav, ki so odgovorni za pomorske zadeve. Države članice opredelijo širše politične smernice (vključno z geografijo strategije za Atlantik), ocenijo izvajanje in poudarijo lastništvo pobude. Države članice se lahko v posvetovanju z Evropsko komisijo odločijo za razširitev članstva v strategiji za Atlantik na vsako zainteresirano državo.

Operativno usklajevanje zagotavlja odbor za strategijo za Atlantik, ki v okviru svojih nalog deluje kot (izvršilni) organ odločanja akcijskega načrta in zagotavlja ustrezno udeležbo predstavnikov obalnih regij (v skladu z ustreznim ustavnim okvirom držav članic EU). Predstavniki ustreznih organov financiranja in finančnih organov ter drugih organov so lahko povabljeni kot opazovalci za vsak primer posebej (npr. na podlagi dnevnega reda seje). Evropska komisija je stalna članica tega odbora.

S posebnimi delovnimi ureditvami bodo opredeljeni natančni načini, vloge in pravila postopka v upravljaljskih organih.

4.2. IZVAJANJE IN POROČANJE

Ta akcijski načrt je povabilo obalnim regijam, zasebnemu sektorju, raziskovalcem, nacionalnim javnim organom in drugim akterjem, naj začnejo načrtovati projekte, ki ustrezajo ciljem. Obstoječa in nova partnerstva na območju Atlantika v EU bi morala uporabiti okvir akcijskega načrta za izmenjavo znanja in inovacije.

Da bi se omogočilo učinkovito izvajanje, morajo biti izpolnjeni številni ključni pogoji, v zgodnji fazi pa sprejete jasne odločitve. Ti pogoji so naslednji:

- države članice morajo potrditi revidirani akcijski načrt, preden se lahko začne izvajati; sodelujoče države morajo priznati, da prednostne naloge akcijskega načrta zadevajo različne politike, ministrstva in ravni vlade; določajo prednostne naloge, prevzemajo lastništvo in odgovornost, usklajujejo politike in sklade na nacionalni in regionalni ravni ter spodbujajo sodelovanje regionalnih organov in zasebnih vlagateljev v

obstoječih mehanizmi in okvirih ter zagotavljajo ustrezna sredstva in vire na podlagi zmogljivosti države;

- odbor za strategijo za Atlantik redno pregleduje in posodablja akcijski načrt (opredeljuje in posodablja njegova prednostna področja) ter predlaga/odobri vodilne ukrepe in lahko označi projekte;
- Evropska komisija spodbuja strateški pristop na ravni EU, vključno s koordinacijo in, kolikor je to mogoče, usklajevanjem financiranja z obstoječimi pobudami in instrumenti, povezanimi z EU²⁴, ki so pomembni za stebre in dogovorjene ukrepe;
- vlade spremljajo in ocenjujejo nacionalni napredek na državni ravni, kot je primerno, vključno s podporo mehanizma pomoči za Atlantik, in zagotavljajo smernice za izvajanje;
- vključiti bi bilo treba ključne zainteresirane strani, tudi nacionalne, regionalne in lokalne organe, gospodarske in socialne akterje, civilno družbo, akademske kroge in nevladne organizacije; ta udeležba se bo spodbujala tudi z javnimi dogodki (npr. letnimi forumi, dogodki za medpodjetniško sodelovanje in dogodki za privabljanje vlagateljev / hitro financiranje);
- odbor za strategijo za Atlantik bo na podlagi rednega spremljanja napredka poročal politični ravni in bo odgovoren za izvajanje akcijskega načrta;
- namenski mehanizem pomoči bo zagotavljal predhodno podporo državam članicam EU in prispeval k uresničevanju ciljev vsakega stebra; podpora bi morala vključevati tudi udeležbo zainteresiranih strani in pomoč zanje pri sodelovanju ter zbiranje vseh podatkov, ki so potrebni za oblikovanje izhodišč, spremljanje in poročanje o napredku ter vzdrževanje vozlišča pomorskih podatkov za Atlantik²⁵;
- komuniciranje o akcijskem načrtu za atlantsko območje in krovni pomorski strategiji za Atlantik je odgovornost, ki si jo delijo EU in njene države članice na vseh ravneh – nacionalni, regionalni in lokalni; v okviru mehanizma pomoči se bo razvil in usklajeval dosleden komunikacijski pristop na območju Atlantika v EU.

Posebni okvir za spremljanje in ocenjevanje bo sledil napredku akcijskega načrta in pomagal oceniti, v kolikšni meri akcijski načrt uresničuje svoje cilje. Rezultati tega stalnega pregleda se bodo upoštevali pri morebitnih spremembah akcijskega načrta v prihodnosti.

4.3. UPORABA SKLADOV IN FINANCIRANJE

V proračunu EU ni bilo predvideno financiranje za akcijski načrt za atlantsko območje. Načrt se bo večinoma opiral na sklade EU in nacionalne sklade ter finančne instrumente v zvezi s cilji in ukrepi, ki jih je mogoče uporabiti. Časovni okvir akcijskega načrta je namenjen spodbujanju organov upravljanja držav članic EU in obalnih regij pri oblikovanju partnerskih sporazumov in programov, ki naj bi bili dokončani pred koncem leta 2020.

V sporočilu se preučuje, kakšno financiranje je potrebno za zagotovitev uspešnega izvajanja opredeljenih ukrepov za naslednje programsko obdobje (2021–2027). To bo vključevalo kombinacijo javnih naložb iz nacionalnih proračunov in proračuna EU ter zasebnega denarja.

Države članice EU in njihove obalne regije se lahko oprejo na:

²⁴ Glede na presojo ocenjevalnih postopkov in meril za zadevne sklade, programe in projekte ter brez poseganja vanjo.

²⁵ <https://maritime.easme-web.eu/>.

- evropske strukturne in investicijske sklade (sklade ESI), zlasti na:
  - Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR),
  - Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), vključno s programi evropskega teritorialnega sodelovanja,
- raziskovalna programa Obzorje 2020 in Obzorje Evropa,
- program COSME za mala in srednja podjetja,
- Instrument za povezovanje Evrope za infrastrukturo,
- program Erasmus+ za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport,
- program LIFE za okolje in podnebne ukrepe,
- program za podporo reformam na zahtevo za finančno in tehnično podporo,
- mehanizem Unije na področju civilne zaščite za preprečevanje čezmejnih tveganj in pripravljenost nanje ter za onesnaževanje na morju in na kopnem.

Programi teritorialnega sodelovanja, zlasti program Interreg za atlantsko območje, omogočajo nadnacionalno sodelovanje, ki naj bi se doseglo s tem akcijskim načrtom.

EU si prizadeva zagotoviti velik delež podpore s finančnimi instrumenti. Evropska investicijska banka je med letoma 2013 in 2017 zagotovila skoraj 3 milijarde EUR posojil za projekte na področju povezljivosti in zelenih tehnologij na območju Atlantika v EU in tako postala drugi največji vir financiranja po Evropskem skladu za regionalni razvoj. Prispeval je tudi Evropski sklad za strateške naložbe, in sicer z zagotavljanjem jamstev, ki zmanjšujejo tveganje za javne in zasebne vlagatelje. Ta posojila in jamstva so se združila z nepovratnimi sredstvi iz programov EU. Platforma BlueInvest, ki je začela delovati septembra 2019, pomaga malim in srednjim podjetjem pri dostopu do financiranja. Tako jim bo z mentorstvom na področju poslovne pripravljenosti in nepovratnimi sredstvi za dejavnosti, kot so nadaljnji razvoj ali predstavitve, omogočeno, da na trg dajo nove izdelke ali storitve. V predlogu Komisije za program InvestEU, ki naj bi nasledil Evropski sklad za strateške naložbe v obdobju 2021–2027, bo bolj poudarjeno doseganje ciljev EU, kot sta razogljičenje ali krožno gospodarstvo.

5. ŠIRŠE POVEZAVE IN BREXIT

Izvajanje akcijskega načrta ne zahteva sprememb zakonodaje EU. Cilj akcijskega načrta je okrepiti politike EU, ki so pomembne za območje Atlantika v EU, in povečati sinergije med njimi, da bi podprli trajnostno, odporno in konkurenčno modro gospodarstvo na območju Atlantika v EU. To vključuje zlasti politike in programe EU, ki obravnavajo pristanišča in povezljivost²⁶, energijo iz obnovljivih virov²⁷, izobraževanje, znanja in spretnosti²⁸, zlasti ukrepe v okviru programa znanj in spretnosti, blažitvene ukrepe, prilagajanje podnebnim spremembam²⁹, okolje³⁰ ter raziskave in inovacije³¹.

²⁶ Okvir za izvajanje pristaniških storitev in skupna pravila o finančni preglednosti pristanišč: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32017R0352>.

²⁷ Revidirana direktiva o obnovljivih virih energije: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018L2001>.

²⁸ Novi program znanj in spretnosti za Evropo: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=SL>.

²⁹ Evropski zeleni dogovor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM:2019:640:FIN>.

³⁰ Okvirna direktiva o morskii strategiji, presoja vplivov na okolje, strateška presoja vplivov na okolje in pridružitveni sporazum za proizvodnjo vetrne energije na morju.

³¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/oceans-and-seas_sl.

Razširitev podporne baze za akcijski načrt zajema sodelovanje z dobro znanimi mrežami, da bi se povezali s specializiranimi skupinami zainteresiranih strani, kot so evropska podjetniška mreža³², FARNET³³ ter regionalni in lokalni grozdi. Iskale se bodo sinergije z drugimi medvladnimi organi, kot sta Konvencija o varstvu morskega okolja severovzhodnega Atlantika³⁴ in zavezništvo za raziskovanje Atlantskega oceana³⁵, katerih geografski doseg in področje uporabe sta podobna tistima v akcijskem načrtu.

Združeno kraljestvo od 1. februarja 2020 ni več država članica Evropske unije. Ta status tretje države pa bo določil področje uporabe in pogoje sodelovanja Združenega kraljestva v akcijskem načrtu za atlantsko območje.

6. SKLEPNA UGOTOVITEV

Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj podpreta akcijski načrt in usmeritev iz tega sporočila. Komisija prav tako poziva Odbor regij in Evropski ekonomsko-socialni odbor, naj pripravita mnenji o tej pobudi.

---

³² <https://een.ec.europa.eu/>.

³³ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/node_sl.

³⁴ <https://www.ospar.org/convention>.

³⁵ <https://www.atlanticresource.org/aora/site-area/background/whoweare>.